

Економічні науки

УДК 338.27

Ралле Наталія Вікторівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економічної кібернетики та маркетингу

Київський національний університет технологій та дизайну

Садова Оксана Анатоліївна

студентка

Київського національного університету технологій та дизайну

СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ ПРОГНОЗУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

***Анотація.** У статті представлено аналіз основних принципів та методів прогнозування бізнес-процесів підприємств. Сформований системний підхід дозволяє врахувати загальні стратегічні цілі розвитку підприємства та сформувані моделі та обмеження для одержання і інтерпретації прогнозних значень бізнес-процесів.*

***Ключові слова:** бізнес-процеси, прогнозування, моделювання.*

***Аннотация.** В статье представлен анализ основных принципов и методов прогнозирования бизнес-процессов предприятий. Сформированный системный подход позволяет учитывать общие стратегические цели развития предприятия и сформировать модели и ограничения при получении и интерпретации прогнозных значений бизнес-процессов.*

***Ключевые слова:** бизнес-процессы, прогнозирование, моделирование.*

***Summary.** The article deals with the analysis of main principles and methods of forecasting business processes of enterprises. The generated system*

approach allows to consider the general strategic targets of forecasting business processes and to generate the models and restrictions for the reception of results and interpretation predicted values.

Key words: *business processes, forecasting, modelling.*

Актуальність теми. Одним із найбільш значущих напрямків підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах є підвищення ефективності управління бізнес-процесами. Процесний підхід до управління в останні роки є одним із найбільш популярних, оскільки його ефективність доведена на прикладах значної кількості вітчизняних і зарубіжних підприємств. У зв'язку з цим актуальності набувають наукові дослідження з розробки системи діагностики та моделювання бізнес-процесів з метою підвищення ефективності діяльності підприємств шляхом вдосконалення процесу організації виробництва та управління.

Аналіз досліджень та публікацій. Питанням визначення сутності бізнес-процесів та методів їх моделювання присвячена значна кількість наукових праць та економічних досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів: Хаммера М., Чампі Д., Ойхмана Е.Г., Шеєра А., Брімсона Д., Андерсена Б., Робсона М., Уллаха Ф., Єліферова В.Г., Рєпіна В.В., Криворучко О.Н., Кондратьєва В.В., Чаадаєва В.К., Ільїна В. та інших.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є визначення сутності бізнес-процесів, вивчення методологічних принципів до їх прогнозування.

Виклад основного матеріалу. Прогнозування розвитку бізнес-процесів підприємства є необхідною умовою для використання технології превентивного управління – виявлення негативних явищ та своєчасного їх попередження за допомогою відповідних заходів. Розробка прогнозних значень показників, які характеризують бізнес-процеси, повинна спиратися на комплексну систему оцінювання виробничої, збутової, фінансової та

управлінської діяльності підприємства.

Аналіз можливостей застосування сучасних підходів та методів управління підприємствами показує, що комп'ютеризація та поява більш досконалих програмних продуктів дозволяють керівникам працювати із значними інформаційними масивами, тобто враховувати більшу кількість факторів та рівень їх впливу на ефективність діяльності підприємства [5, с. 81].

Система оцінки бізнес-процесів підприємства повинна відповідати наступним вимогам:

- наявність ключових показників, що дозволить своєчасно і з мінімальними видатками на пошук та обробку інформації, виявляти негативні тенденції розвитку діяльності підприємства;
- обґрунтування критичних значень ключових показників та допустимих відхилень;
- розробка системи контрзаходів у випадку досягнення критичного рівня ключових показників.

В процесі прогнозування бізнес-процесів в якості чинників (факторів) виступають показники, які використовуються в якості контрольних, а в якості результату – показники економічної ефективності, як загальні, так і ті, що характеризують використання окремих видів ресурсів. Вибір контрольних показників визначається, передусім, стратегічними цілями підприємства та проводиться керівниками на основі ретроспективного аналізу [1].

Проводити прогноз бізнес-процесів доцільно перед кожним наступним операційним циклом, або перед зміною стратегічних напрямів розвитку.

При цьому слід усвідомлювати, що прогнозування бізнес-процесів дозволить отримати найбільш вірогідний сценарій їхнього розвитку у наступному операційному циклі, однак одержані результати не враховують

впливу непередбачуваних (форс-мажорних) обставин. Керівники підприємства можуть використати прогностичні значення показників розвитку бізнес-процесів для виявлення можливих порушень окремих видів діяльності та своєчасного їх попередження [3, с. 22].

Будь-яка прогностична модель розвитку бізнес-процесів має імовірнісний характер, що знижує їх цінність, особливо у тих сферах діяльності, для яких характерний високий рівень ризику та невизначеність більшості параметрів зовнішнього середовища [2, с. 203]. Для основних прогностичних моделей характерні наступні недоліки:

- неможливість врахувати можливі зміни рівня попиту, оскільки рівень останнього може змінюватися під впливом значної кількості чинників;
- неможливість розрахувати можливі зміни параметрів системи збуту внаслідок появи нових ринків;
- недосконалість прогнозування характеристик тих параметрів, які мають властиві лише їм характеристики, наприклад – товари з різною еластичністю попиту або ресурси з різною інтенсивністю використання у процесі діяльності підприємства;
- горизонт прогнозування – тобто часовий період певної достовірності прогностичних показників.

Розробка прогнозів повинна ґрунтуватися на методологічних принципах, під якими слід розуміти вихідні положення, основні правила формування та обґрунтування прогнозів, що забезпечують їх цілеспрямованість, цілісність, структуру і логіку [4, с. 112].

До найважливіших методологічних принципів прогнозування слід віднести наступні:

- принцип альтернативності, згідно якого в основу прогнозування повинен бути покладений найкращий варіант з двох або декількох можливих;

- принцип системності, що передбачає дослідження кількісних і якісних закономірностей в економічних системах, побудова такої логічної послідовності дослідження, згідно з якою процес розробки і обґрунтування будь-якого рішення повинен відштовхуватися від визначення загальної мети системи і підпорядковувати діяльність всіх підсистем досягненню цієї мети;
- принцип безперервності, відповідно до якого повинні розроблятися прогнози у розрізі різних термінів функціонування (коротко-, середньо- та довгостроковому) і пов'язуватися між собою;
- принцип комплексності: передбачає розгляд сторін об'єкту дослідження в його взаємозв'язку та взаємозалежності з іншими процесами і явищами;
- принцип оптимальності – тобто, з можливих варіантів повинен вибиратися найкращий, найбільш ефективний;
- принцип збалансованості і пропорційності: сутність цього принципу полягає в балансовому ув'язуванні показників, встановлення пропорцій і забезпечення їх дотримання;

Відповідно до принципів прогнозування пропонуємо наступну послідовність прогнозування бізнес-процесів:

- формування системи ключових показників, що визначають рівень ефективності підприємства та всебічно відбивають основні складові діяльності;
- визначення обсягів інформації, необхідної для побудови прогнозної моделі, та способів її одержання;
- вибір моделі прогнозування, що максимально чітко характеризує зв'язки між окремими показниками та кінцевими результатами;
- інтерпретація результатів прогнозування бізнес-процесів підприємства;
- прийняття рішень та розробка конкретних заходів відповідно до

результатів прогнозування.

Висновки. Узагальнення отриманих результатів щодо основних принципів прогнозування бізнес-процесів підприємства та його окремих етапів дозволяє сформулювати такі положення підходу щодо прогнозування в умовах динамічних змін зовнішнього середовища та впливу неврахованих факторів:

1. Побудова адекватних прогнозів бізнес-процесів підприємства потребує масиву даних, який всебічно відбиває їх вплив на кінцеву ефективність діяльності господарюючого суб'єкта.
2. За умов обмеженості вхідних даних необхідно враховувати відповідність типу моделі прогнозування, тобто характер зв'язків між факторними та результативними показниками.
3. Слід враховувати обмеженість прогнозних результатів, що проявляється, передусім, у неможливості врахувати усі чинники зовнішнього середовища та обмежений період часу, протягом якого зберігається адекватність отриманої моделі.

Отримані результати дозволяють розглянути можливість прогнозування бізнес-процесів при наявності перешкоди на його виході та з урахуванням імовірнісного впливу чинників зовнішнього середовища на випадок детермінованих факторів залежно від їх кількості, якісних та кількісних оцінок.

Література

1. Гальчинський Л.Ю. Моделювання впливу інформаційних технологій на конкурентноспроможність компанії на олігополістичному ринку / Л.Ю. Гальчинський, І.М. Шкрабура // Вісник Одеського Національного Університету. – 2015. – Випуск 2/2. – С. 202-205.
2. Клімушин П. С. Інформаційні системи та технології в економіці: навч. посіб. / П.С. Клімушин, О. В. Орлов, А. О. Серенок. – Х.: Вид-

во Харі НАДУ «Магістр», 2011. – 448 с.

3. Пономаренко В. С. Теорія та практика моделювання бізнес-процесів: монографія / В. С. Пономаренко, С. В. Мінухін, С. В. Знахур. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 244 с.
4. Томашевський О. М. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів: навч. посіб. / О. М. Томашевський, Г. Г. Цигелик, М. Б. Вітер, В. І. Дудук. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
5. Хаммер М., Чампи Дж. Реінжиниринг корпорації: Манифест революції в бізнесі. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2007. – 465 с.